

Lukas Kazlauskas

Studijuodamas norėčiau turėti daugiau galimybių mokytis ir gilintis į pasirinktą dalyką, o ne užsiimti kitais, studijoms iš esmės trukdančiais, reikalais. Daugelis jaunų žmonių, norėdami patenkinti bent minimalius gyvenimo poreikius, pavyzdžiui: būstas, maistas, viešojo transporto bilietai ar minimalus laisvalaikis, studijų metu yra priversti dirbti. Tai reiškia, kad dirbdamas studentas negali skirti pakankamai laiko bei dėmesio mokslams ir dėl to nukenčia jo studijų kokybė.

Daugelis pasaulio valstybių, tarp kurių ir Lietuva, siekia, kad jų gyventojai gautų kokybišką išsilavinimą, todėl sudaro sąlygas jauniems žmonėms studijuoti. Vienos pagrindinių sąlygų – prieinamas mokslas ir stipendija, kuri turi užtikrinti, jog jaunas žmogus visą savo laiką galėtų skirti ugdymo procesui ir žinių gilinimui. Kai kurios valstybės užtikrina, kad gaunama stipendija patenkintų svarbiausius studento gyvenimo poreikius, tačiau jei studentas nori, studijoms netrukdančiu laiku, gali papildomai užsidirbti.

Tuo tarpu Lietuvoje pragyventi vien tik iš stipendijos – misija neįmanoma. Studentai, kuriems negali padėti tėvai, turi dirbti. Tik nedaugelis studentų turi vakarinius, studijoms netrukdančius darbus. Didžioji dauguma dirbančių studentų turi derinti darbą su mokslais, o tai, sunkiai įmanoma.

Studentai, kilę iš nepasiturinčių šeimų ar vieni gyvenantys asmenys, gaunantys ar turintys teisę į socialinę pašalpą, turi nustatytą 45 procentų ar mažesnę darbingumo lygį arba sunkų ar vidutinį neįgalumo lygį, yra ne vyresni kaip 25 metų amžiaus ir jiems iki pilnametystės buvo nustatyta globa arba jų tėvai yra mirę, gali gauti socialinę stipendiją. 126,75 € dydžio mėnesinę stipendiją, gali gauti visi aukštųjų mokyklų studentai.

Vilniaus universitetas, minėdamas 440-ojo gimtadienio sukaktį, skyrė 100-tą papildomų stipendijų gabiems jaunuoliams iš sunkiai besiverčiančių šeimų. Pagrindinis kriterijus skiriant stipendijas – mažos šeimos pajamos, taip pat atsižvelgta į kitus faktorius, tokius kaip tėvų netektis, šeimos gausa, negalia, auginami nepilnamečiai vaikai ir panašiai.

Didžioji aukštųjų mokyklų studentų dalis gauna skatinamąsias stipendijas, kurių dydis priklauso nuo pasiekimų moksle. Dažniausiai studentai gauna 58,5 eurų (1,5 bazinės socialinės išmokos dydžio) ar 97,5 eurų (2,5 bazinės socialinės išmokos dydžio) dydžio išmokas, už kurias pragyventi, tiesiog – neįmanoma.

Labiau nei akivaizdu, jog tiek socialinės, tiek skatinamosios stipendijos yra labiau simbolinės

išmokos, o ne priemonė sprendžianti studentų socialinius iššūkius. Valstybė turi garantuoti ne tik kokybiško aukštojo mokslo prieinamumą studentams, tačiau ir užtikrinti, kad studentas, norintis ir galintis mokytis, turėtų tai ir daryti, o ne studijų metu dirbti prekybos centro kasoje. Nors, panašu, jog prie tokios sistemos jau prisitaikė ir kai kurios aukštosios mokyklos, dėl studijų krepšelių, pro pirštus žiūrinčios į studijas praleidinėjančius studentus.

Suprantama, Lietuva neturi galimybių visiems studentams mokėti pakankamos, tarkim 300 eurų dydžio stipendijos, todėl valstybės pagalba turėtų būti mokama ne pagal pasiekimus moksle, o pagal socialinę padėtį. Sutikite, 58,5 eurų skatinamoji stipendija, į studijas naujutėliu Mercedes markės automobiliu atvykstančiam studentui, mažai kuo padės, tuo tarpu, žmogui iš nepasiturinčios šeimos ši, papildoma suma, bus ženkli parama.

Net ir perskirsčius, tiksliau, pakeitus, stipendijų gavimo principus, jų, toli gražu, neužteks visiems sunkiau gyvenantiems. Ne visiems studijuojantiems jauniems žmonėms padeda ir tėvai, todėl turi būti aiški valstybės pozicija, kuri užtikrintų ne tik valstybės garantijas norintiems pasiskolinti, bet ir valstybės remiamos studijų paskolos išmokėjimą, jei žmogui, baigusiam mokslus su paskola, gyvenimas nepagerėjo. Jau šiandien turime pavyzdžių, kuomet studijoms paimta paskola tapo finansiniais skurdo spąstais. Valstybė turi padėti jauniems žmonėms, o ne dar labiau juos stumti į sunkumus.

